

INHOUD

- p. 1/ De liquiditeitstest in het WVV
- p. 6/ Boekhoudkundige verwerking van crowdfunding

De liquiditeitstest in het WVV

Het voldoen aan een liquiditeitstest én een balanstest als noodzakelijke voorwaarden om over te gaan tot uitkeringen aan de aandeelhouders in een besloten vennootschap (bv) is een belangrijke nieuwigheid in het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV). In deze bijdrage belichten we in het bijzonder de liquiditeitstest. We verwijzen naar de wettelijke bepalingen, leiden de test af en passen die toe op een voorbeeld. Tot slot formuleren we een aantal suggesties om de test positief bij te sturen. In een volgend nummer zal de balanstest centraal staan.

1. De nieuwe bepalingen omtrent uitkeringen in het WVV

De getrouwe bvba wordt na vele jaren nuttige dienst in het WVV vervangen door de bv. In tegenstelling tot voor het oprichten van een bvba is bij de bv voortaan geen maatschappelijk kapitaal meer vereist. In Pacioli 484 werd al toegelicht dat dit niet hoeft te betekenen dat schuldeisers niet meer beschermd zouden zijn. De bv moet niet alleen beschikken over een toereikend aanvangsvermogen, wat verantwoord moet worden in het financieel plan en kan bestaan uit een inbreng in geld, een inbreng in natura en vreemde middelen, het WVV voorziet ook in een nieuwe regeling voor de uitkeringen aan de aandeelhouders. Aandeelhouders kunnen volgens de nieuwe bepalingen niet zomaar dividenden of tantièmes uitkeren om geld uit de onderneming te trekken. Niet alleen kunnen wettelijk of statutair onbeschikbare reserves niet uit-

gekeerd worden (waarbij het niet-afgeschreven gedeelte van de herwaarderingsmeerwaarden ook als onbeschikbaar moet worden beschouwd), daarbovenop zal uitkering slechts mogelijk zijn als de financiële toestand dat toelaat.

De toetsing van de financiële positie gebeurt aan de hand van een dubbele uitkeringstest die zowel de solvabiliteit als de liquiditeit onder de loupe neemt. Enerzijds moet de balanstest staven dat uitkeringen er niet toe leiden dat het eigen vermogen van de onderneming onder nul zakt. Deze test is vergelijkbaar met de bestaande netto-actietest voor bvba's. Anderzijds is er de liquiditeitstest, dewelke nieuw is in het WVV en ervoor moet zorgen dat de onderneming over voldoende liquide middelen blijft beschikken om haar verplichtingen aan de schuldeisers over minstens 12 maanden na te leven. Zowel het aanvangsvermogen als de uitkeringstesten moeten verhinderen dat er vermogen wordt uitgekeerd ten nadele van de schuldeisers.

De toepassing van de nieuwe uitkeringsbepalingen gaat zeer breed en betreffen niet enkel de uitkering van dividenden of tantièmes, maar alle uitkeringen in de ruime zin van de bv. Dus ook de aankoopprijs betaald bij de inkoop van eigen aandelen, de uitkeringen bij uittreding of uitsluiting ten laste van het vennootschapsvermogen en steun verleend aan een koper van aandelen in het kader van de financiële bijstand vallen onder de nieuwe richtsnoeren.

2. De wettelijke bepaling

Vanuit de financiële analyse van een jaarrekening betreft de beoordeling van de liquiditeit het onderzoek in hoeverre een onderneming aan haar schulden op korte termijn kan voldoen. Het geeft aan in welke mate de onderneming met gemak haar rekeningen kan betalen. Vanuit een globaal financieel management standpunt moet er gestreefd worden naar “voldoende liquiditeit”. Het zijn de basisconcepten van liquiditeit uit de traditionele financiële analyse die de wetgever hebben geïnspireerd bij de ontwikkeling van de liquiditeitstest als 1 van de voorwaarden om tot uitkering over te gaan. In het WVV wordt voor uitkeringen een expliciete liquiditeitsvereiste gesteld, in die zin dat de winst pas mag uitgekeerd worden volgens artikel 5:143 “als de vennootschap, volgens de redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen, na de uitkering in staat zal blijven haar schulden te voldoen naarmate deze opeisbaar worden over een periode van ten minste twaalf maanden te rekenen van de datum van de uitkering”.

Bemerk dat de beoordeling van de liquiditeit moet gebeuren op basis van gegevens die de situatie projecteren *nadat* de vooropgestelde uitkering zou zijn gebeurd. De balans voor de uitkering kan misschien wel een gunstige liquiditeitspositie weergeven, echter ter bescherming van de schuldeisers moet de liquiditeitstest aangeven dat er voldoende liquiditeiten zijn na de uitkering opdat de uitkering zou mogen gebeuren.

3. De interpretatie

Over de vraag hoe dit moet geïnterpreteerd worden, is de wetgever echter minder concreet. In het kader van financiële analyse kunnen traditioneel diverse liquiditeitsratio's berekend worden, zoals de bepaling van het nettobedrijfskapitaal, de berekening van de current en quick ratio's of het vaststellen van het aantal dagen klantenkrediet en leverancierskrediet. De wet zelf neemt echter geen specifieke berekenwijze op in die zin dat ze zich beperkt tot de bepaling van artikel 5:143 en geen specifieke ratio of formule voorstelt om dit te evalueren. Het afwezig zijn van een verplicht te gebruiken ratio hoeft niet beperkend te zijn voor de bv. Hierdoor verstrekt de wetgever enige vrijheid om de liquiditeit te beoordelen rekening houdend met de context van de onderneming.

Wanneer het eerder aangehaalde artikel 5:143 letterlijk wordt gelezen, kan gesteld worden dat al-

vast het vreemd vermogen op korte termijn beoogd wordt bij de interpretatie van liquiditeit. Hoewel dit niet verder is uitgewerkt in het WVV, zou het vanuit financieel analytisch standpunt logisch lijken daar de vlottende activa tegenover te zetten. Die middelen kunnen namelijk ingezet worden om aan die korte termijn verplichtingen te voldoen. De verhouding van beide grootheden zou tot een ratio kunnen leiden die hier inzicht in verleent. Deze wordt in de literatuur omschreven als de current ratio (of liquiditeitsratio in ruime zin) en wordt berekend als:

$$\frac{\text{Vlottende activa}}{\text{Vreemd vermogen op korte termijn}}$$

Indien de vlottende activa groter zijn dan de korte termijn schulden, dan is deze ratio groter dan 1. Dit geeft weer dat alle korte termijn schulden kunnen betaald worden met de liquiditeiten die beschikbaar zijn of snel beschikbaar kunnen worden. Een score tussen 1 en 1,5 wordt in de literatuur omschreven als een gezonde liquiditeitspositie, waarbij een doorsnee onderneming met een nog hogere ratio uiteraard geen liquiditeitsproblemen hoeft te verwachten.

4. De verfijning

Een beoordeling van de liquiditeit op basis van de berekening “vlottende activa/vreemd vermogen op korte termijn” is op zich correct. Toch kunnen een aantal verfijningen voorgesteld worden. Wanneer nagegaan wordt of de onderneming effectief alle vlottende activa kan aanwenden om te voldoen aan de kortlopende schulden en daarenboven nagaat welke de effectieve kortlopende schulden zijn, dan leidt een kritische analyse tot een verfijning van bovenstaande ratio.

Vooreerst moet gewezen worden op de samenstelling van het vlottend actief. Een deel van de vlottende activa, bijvoorbeeld het positief saldo op rekening 55 Rekening-Courant, is zeer liquide en is in liquiditeiten beschikbaar en kan dus onmiddellijk aangewend worden ter betaling van de korte termijn schulden. Andere onderdelen van het vlottend actief, zoals de handelvorderingen op minder dan 1 jaar, kunnen op vrij korte termijn in geld worden omgezet en kunnen bij de beoordeling van de liquiditeit meegenomen worden in de berekening. Dit geldt echter niet voor alle vlottende activa. Boekhoudkundig horen ook de vorderingen op meer dan 1 jaar tot de vlottende activa gezien in

de boekhoudkundige interpretatie van de vlottende activa geen onderscheid gemaakt wordt volgens de periode waarin activa gerealiseerd kunnen worden. Echter voor de beoordeling van de liquiditeit wordt net heel specifiek naar de korte termijn schulden gekeken. Vanuit financieel-analytisch standpunt zullen de vorderingen op meer dan één jaar daarom niet meegenomen worden als vlottend actief gezien de termijn van realisatie van deze vorderingen ervoor zorgt dat ze niet kunnen aangewend worden ter delging van de korte termijn schulden. Ook kan de vraag gesteld worden of de voorraden wel snel realiseerbaar zijn en aldus garant kunnen staan dat de korte termijn schulden kunnen worden afbetaald. De voorraden zijn namelijk nog niet verkocht. Niet alleen moet nog een inspanning worden geleverd om ze te verkopen of zelfs nog te verwerken tot afgewerkt product, daarna moet ook nog gewacht worden op de inning van de vordering vanwege de klant. Dat betekent dat de ratio verder kan verfijsd worden door rekening te houden met de kleinere liquiditeitsgraad van de voorraden, zoals in de Memorie van Toelichting trouwens is opgenomen, om nog beter een inschatting te kunnen maken van de liquiditeitspositie. Deze benadering geldt eigenlijk ook voor de bestellingen in uitvoering, net als voor de overlopende rekeningen. Bij de overlopende rekeningen zijn de “over te dragen kosten” niet in geld omzetbaar en betreffen de “toe te rekenen opbrengsten” nog geen effectieve vorderingen die pas later in geld omzetbaar zijn. Deze elementen kunnen dan ook uit de teller van voorgaande ratio worden gelicht voor een betere interpretatie van de liquiditeit.

Als de termen van de teller kritisch worden bekeken, dan moet dat ook gebeuren voor de noemer. Is al het vreemd vermogen op korte termijn wel een schuld op minder dan 1 jaar die moet terugbetaald worden? Dat is niet het geval voor de overlopende rekeningen van het passief. Conform zullen uit de noemer dan ook de overlopende rekeningen worden geweerd zodat nagaan kan worden in welke mate de effectieve schulden op korte termijn kunnen terugbetaald worden met middelen die zeer liquide zijn of op vrij korte termijn effectief kunnen worden vrijgemaakt. De berekening is dan als volgt (met de balansposten tussen haakjes vermeld):

$$\frac{\text{Vorderingen op -1 jaar (A.VII) + Geldbeleggingen (A.VIII) + Liquide middelen (A.IX)}}{\text{Schulden op -1 jaar (P.IX.)}}$$

Deze benadering komt neer op wat men in de literatuur beschrijft als de berekening van de quick ratio (of liquiditeitsratio in enge zin), waarnaar trouwens ook verwezen wordt in de Memorie van Toelichting, zij het in een minder strenge aanpassing gezien in de Memorie van Toelichting enkel de voorraden uit de berekening vlottende activa worden gelaten.

5. Verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor de beoordeling van de liquiditeitstest ligt bij de bestuurder(s) van de bv. Wanneer ondanks indicatie van een negatieve liquiditeitspositie toch winst wordt uitgekeerd, zullen de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor alle mogelijke schade die het gevolg is van die beslissing. De liquiditeitstest moet gedocumenteerd worden in een verslag door hen opgesteld. Dit verslag moet niet neergelegd worden. In de vennootschappen waarin een commissaris is benoemd, beoordeelt hij de historische en prospectieve boekhoudkundige en financiële gegevens van dit verslag en vermeldt hij in zijn jaarlijks controleverslag dat hij deze opdracht heeft uitgevoerd.

De Memorie van Toelichting geeft bovendien nog aan dat wanneer onvoldoende duidelijk is of de onderneming na de uitkering haar opeisbare schulden wel zal kunnen betalen, het bestuursorgaan bijkomende inspanningen in het kader van de liquiditeitstest moet overwegen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gedetailleerde vermogensstromentabellen.

6. Aanbeveling voor andere vennootschapsvormen

Bemerkt dat in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp opgenomen is dat het voor de hand ligt dat ook in andere vennootschapsvormen, zoals de nv, de vennootschap niet tot uitkering van winst mag overgaan indien de betaling van haar schulden daardoor in het gedrang komt. Niettemin is de verplichting om over te gaan tot een liquiditeitstest en daarvan een verslag op te stellen enkel voor de bv opgelegd als compenserende maatregel voor de afschaffing van het kapitaal.

7. Voorbeeld

Activa		Passiva
I. Oprichtingskosten	7 000	EIGEN VERMOGEN 5 250
		I. Inbreng 21 000
VASTE ACTIVA 35 875		II. Herwaarderingsmeerwaarden 0
II. Immateriële vaste activa 3 500		III. Reserves 7 000
III. Materiële vaste activa 31 500		IV. Overgedragen resultaat -24 500
IV. Financiële vaste activa 875		V. Investeringsubsidies 1 750
		VI. Voorschot aan de vennoten 0
VLOTTENDE ACTIVA 28 350		VOORZ. & UITGESTELDE BEL. 10 325
V. Vorderingen +1 jaar 10 500		SCHULDEN 55 650
VI. Voorraden & BIV 350		VIII. Schulden +1 jaar 34 300
VII. Vorderingen -1 jaar 11 550		IX. Schulden -1 jaar 21 000
VIII. Geldbeleggingen 2 100		X. Overlopende rekeningen 350
IX. Liquide middelen 3 150		
X. Overlopende rekeningen 700		
Totaal der activa 71 225		Totaal der passiva 71 225

Veronderstel een bv met bijgevoegde balans die de situatie weergeeft na een vooropgestelde uitkering, waarbij we ervan uitgaan dat het eigen vermogen volledig beschikbaar is.

Voor de berekening van de liquiditeitstest in de ruime zin, waarbij het vlottend actief (=28 350) gedeeld wordt door het vreemd vermogen op korte termijn (=21 000+350), zou men een score van 1,33 bekomen, wat een gunstige liquiditeitspositie (na uitkering) weergeeft. Vraag is of dit wel zo is? Om het vreemd vermogen op korte termijn terug te betalen, beschikt de bv over 28 350 vlottend actief, waarvan bijvoorbeeld 10 500 slechts op meer dan 1 jaar invorderbaar zal zijn. Zelfs los van de snelheid waarmee de voorraden gerealiseerd kunnen worden en los van de overlopende rekeningen, is duidelijk dat deze benadering de liquiditeitspositie te rooskleurig voorstelt. In feite zijn er te weinig effectief in geld beschikbare of omzetbare activa om de schulden op minder dan 1 jaar af te lossen.

Daarom is het beter om kritisch te zijn over de samenstelling van de ratio en te kiezen voor een liquiditeitsratio zoals hierboven in de enge zin is gedefinieerd. Daar wordt de teller berekend als de som van de vorderingen op minder dan 1 jaar (=11 550), de geldbeleggingen (=2 100) en de liquide middelen (=3 150) voor een totaal van 16 800. Dit bedrag wordt vervolgens vergeleken met de effectieve schulden op minder dan 1 jaar (=21 000). Berekening van het quotiënt leidt dan tot een score van 0,80 (=16 800/21 000). Deze score lager dan 1 geeft weer dat alle snel in geld omzetbare of al in geld beschikbare activa kleiner zijn dan de effectieve schulden op

korte termijn. Conclusie is dat de beschouwde activa niet voldoende zijn om alle korte termijn schulden te voldoen. Dit betreft dus een ongunstige liquiditeitspositie die niet toelaat tot uitkering over te gaan.

8. Versterking van de liquiditeitspositie

Wanneer de berekening van de ratio leidt tot een conclusie dat de liquiditeitspositie niet aanvaardbaar is, zoals hierboven het geval, dan kan actie ondernomen worden om de liquiditeitspositie te versterken. In de mathematische interpretatie van de ratio kan dat op meerdere manieren gerealiseerd worden. Ofwel door de teller te versterken, ofwel door de noemer te verminderen, of door een combinatie van beiden. Binnen de beperkte ruimte die hier beschikbaar is, worden een aantal (niet-limitatieve) suggesties geformuleerd om dit te realiseren. Om redenen van duidelijkheid worden de opeenvolgende wijzigingen in isolement voorgesteld. De wijzigingen worden dus niet meegenomen of opgebouwd gedurende de opeenvolgende suggesties.

Wanneer de schulden op minder dan 1 jaar te hoog zijn, dan lijkt het logisch dat men er kan naar streven om die te beperken. Vertaald naar de ratio betekent dit een afname van de noemer, wat zich uit in een hogere ratioscore.

Een eerste manier om de schuld op minder dan 1 jaar te verminderen, is om een nieuwe lange termijn lening af te sluiten en die middelen aan te wenden om de korte termijn schulden weg te werken. Indien er meer geleend kan worden op lange termijn

dan nodig voor de afbetaling van de korte termijn schulden, komen er bovendien extra middelen op de bankrekening, wat bijkomend de liquiditeit verhoogt omdat in de teller de liquiditeiten stijgen. Veronderstel een nieuwe lange termijn lening van 10 000 waarvan 8 000 gaat naar de afbetaling van bepaalde korte termijn schulden en 2 000 op de rekening komt. Het balanstotaal stijgt door het saldo van het extra vermogen en de liquiditeitsratio wordt 1,44 ($=\frac{11\,550+2\,100+5\,150}{13\,000}$). Elke vorm waarbij korte termijn schulden omgezet worden in een lange termijn schuld zal dergelijk effect op de liquiditeitsratio hebben. Bemerkt wel dat het bekomen van een lange termijn lening net door het feit van de ongunstige liquiditeitspositie moeilijk zal zijn. De lage liquiditeitsscore laat namelijk uitschijnen dat het kredietrisico voor de kredietverstrekker hoog is. Dat leidt tot een hogere rente met negatief effect op de liquiditeit op termijn...

Op het eerste zicht zouden de korte termijn schulden ook verminderd kunnen worden door leveranciers sneller te betalen. Hierdoor dalen de schulden op korte termijn. Toch versterkt dit de liquiditeit niet, wel in tegendeel gezien dit ook een impact heeft op de liquiditeiten die deel zijn van de teller. Gezien dit verhoudingsgewijs minder wijzigt in de teller dan in de noemer, zal het netto effect op de ratio zelfs negatief zijn. Hoe sterk dit de ratio vermindert, wordt bepaald door het belang van de liquiditeiten in het totaal van de teller. Veronderstel dat de leveranciers voor 2 000 extra afgelost worden met beschikbare liquiditeiten, dan wordt de ratio 0,78 ($=\frac{11\,550+2\,100+1\,150}{19\,000}$).

De teller verhogen kan door de vorderingen op minder dan 1 jaar, de geldbeleggingen en de liquide middelen te verhogen.

Door meer omzet te draaien kunnen de vorderingen op minder dan 1 jaar verhoogd worden. Uiteraard is meer omzet creëren makkelijker gezegd dan gedaan. De meest eenvoudige manier is door dezelfde productie tegen een hogere prijs te verkopen. Hierdoor stijgen de vorderingen en -indien de kosten ongewijzigd blijven- verbetert het resultaat. Stel dat dezelfde productie kan verkocht worden voor 7 000 extra. Gevolg is een toename van de vorderingen op minder dan 1 jaar tot 18 550 en van het totaal van het actief tot 78 225. Aan de passiefzijde wordt via de resultatenrekening het overgedragen verlies beperkt tot -17 500. Het resultaat is dat de ratio stijgt naar 1,13 ($=\frac{18\,550+2\,100+3\,150}{21\,000}$).

Merk wel op dat “de wet van de vraag” stelt dat een verhoging van de prijs een daling van de vraag tot stand brengt, dus mogelijk slaagt de bv er niet meer in de volledige productie te verkopen.

De liquide middelen verhogen kan door bovenstaande extra omzet contant te realiseren. De ratio stijgt analoog tot 1,13 ($=\frac{11\,550+2\,100+10\,150}{21\,000}$). Een andere mogelijkheid om de liquiditeiten te verhogen is door vaste activa te verkopen en de liquiditeiten aan te houden. Veronderstel dat er voor 10 500 vaste activa worden verkocht tegen contante betaling waardoor de bv extra liquide middelen genereert. Dan blijft het balanstotaal ongewijzigd met enkele verschuiving op het actief. Het gevolg is een direct positief effect op de liquiditeit gezien de ratio stijgt tot 1,30 ($=\frac{11\,550+2\,100+13\,650}{21\,000}$). Dit effect is slechts tijdelijk. De verkoop van de vaste activa zal namelijk de werking van de bv belemmeren gezien de verkochte activa (machines, rollend materieel, gebouwen,...) niet meer aangewend kunnen worden voor de productie van goederen of diensten, met een ongunstig effect op activiteiten van de bv tot gevolg. Een sale-and-lease-back constructie kan dit echter verhinderen. De verkoop van het actief brengt opnieuw liquide middelen op, in het voorbeeld opnieuw 10 500, echter de werking van de bv wordt niet meteen beïnvloed gezien het actief onmiddellijk gehuurd wordt van de koper/leasingmaatschappij, met ongewijzigde impact op de werking tot gevolg. Er is wel een onmiddellijk positief effect op de liquiditeitsratio via een stijging tot 1,30 zoals hierboven berekend. Op termijn is er wel een stelselmatige beperkte verzwakking van de liquiditeit. De betaling van de huur in de toekomst, veronderstel 350 per maand, zal de beschikbare liquiditeiten doen afnemen waardoor -alle andere omstandigheden verder ongewijzigd- de ratio de maand nadien daalt tot 1,28 ($=\frac{11\,550+2\,100+13\,300}{21\,000}$). Deze daling zal zich stelselmatig doorzetten naar mate de maanden vorderen.

Een nieuwe lange termijn lening aangaan waarvan de ontleende middelen op de bankrekening komen, is een andere manier om de liquide middelen te verhogen. Een extra lening op lange termijn van bijvoorbeeld 14 000 zorgt voor een toename van het balanstotaal tot 85 225. Zowel de schulden op meer dan 1 jaar stijgen, als de liquide middelen. De ratio wordt dan 1,47 ($=\frac{11\,550+2\,100+17\,150}{21\,000}$). Zoals eerder al opgemerkt zal het bekomen van een lange termijn lening in het geval van een benarde liquiditeitspositie niet evident zijn.

Een stijging van het eigen vermogen waar een echte financiële inbreng van liquiditeiten tegenover staat, kan eveneens de liquiditeit verhogen. Veronderstel een extra inbreng van 8 500 in contanten via nieuwe investeerders of door een bijkomende inbreng in geld door de bestaande aandeelhouder(s). Zowel de inbreng, het balans-totaal als de liquiditeiten stijgen met dit bedrag. Voor de ratio betekent dit een verbetering tot 1,20 $(= [(11\ 550 + 2\ 100 + 11\ 650) / 21\ 000])$. Ook een inbreng in natura met geldbeleggingen heeft hetzelfde positieve effect op de liquiditeitstest als een inbreng in geld. Een toename van de geldbeleggingen door de aankoop ervan met (eigen) beschikbare liquide

middelen heeft dan weer geen effect op de testen, gezien er enkel een verschuiving is van middelen van de liquiditeiten naar de geldbeleggingen en er in de teller van de liquiditeitstest dus niks wijzigt.

9. De balanstest

Naast de liquiditeitstest moet voor uitkering in een bv ook voldaan zijn aan de balanstest. Die test zal centraal staan in het volgende nummer van Pacioli.

Prof. dr. Stijn GOEMINNE
Vakgroep Economie, Universiteit Gent

Boekhoudkundige verwerking van crowdfunding

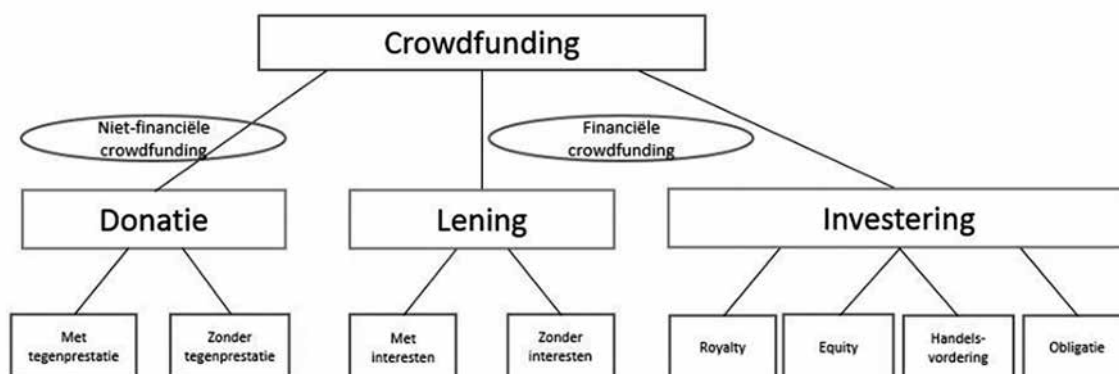
I. Inleiding

Crowdfunding (of participatieve financiering) is een mechanisme waarop de initiatiefnemers van commerciële, artistieke, liefdadigheids-, verenigings- of culturele projecten een beroep doen om via gespecialiseerde elektronische platforms middelen te werven. Crowdfunding is wettelijk erkend¹, wat betekent dat investeerders fiscale voordelen genieten wanneer ze gebruikmaken van een door de FSMA erkend platform². Op die manier kan het publiek in een onderneming financieren

door middel van een donatie, een lening of een investering (inbreng in kapitaal of lening).

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN) heeft onlangs de problematiek van de boekhoudkundige verwerking van de verschillende soorten crowdfunding onder de loep genomen. Op 3 juli 2019 publiceerde zij advies 2019/08 over dit onderwerp. De Commissie wijst erop dat aan financieringscampagnes via crowdfunding risico's verbonden zijn voor de investeerders.

Hierna vatten wij dit advies samen. Het heeft geen betrekking op de boekhoudkundige verwerking voor verenigingen en stichtingen.

1 Programmawet van 10 augustus 2015 (BS 18 augustus 2015) en wet van 18 december 2016 (BS 20 december 2016).

2 Ch. LEMAIRE, "Belastingvoordelen verbonden aan de financiering van bedrijven die via crowdfunding worden opgestart", *Pacioli* nr. 470, 17-30 september 2018.

II. Soorten crowdfunding en hun boekhoudkundige verwerking

A. Donatie

1. Donatie zonder tegenprestatie (Donation-based crowdfunding)

Dit is een financiering waarvoor hetzij geen tegenprestatie wordt ontvangen, hetzij een zeer kleine tegenprestatie die niet in verhouding staat tot het gegeven bedrag.

Donaties moeten als volgt worden geboekt:

Bij de begunstigde

55	Kredietinstellingen aan 764 Andere niet-recurrente bedrijfsopbrengsten		
----	--	--	--

Bij de schenker

643	Andere bedrijfskosten aan 55 Kredietinstellingen		
-----	---	--	--

2. Donatie met tegenprestatie (Reward-based / Pre-sales crowdfunding)

Meestal bestaat de tegenprestatie uit een product of dienst die werd of zal worden ontwikkeld dankzij de opgehaalde gelden. Deze financieringswijze kan als volgt geboekt worden:

Bij de begunstigde

55	Kredietinstellingen aan 70 Omzet		
----	-------------------------------------	--	--

NB. Indien de vennootschap aan haar investeerders een product levert of een dienst verleent als tegenprestatie voor de ingebrachte bedragen, is die prestatie aan btw onderworpen.

Bij de schenker/ koper

643	Andere bedrijfskosten aan 55 Kredietinstellingen		
-----	---	--	--

Indien het product of de dienst niet vóór het einde van het boekjaar wordt ontwikkeld (maar bijvoorbeeld tegen het volgende boekjaar), dan moet gebruik gemaakt worden van de overlopende rekeningen.

Bij de begunstigde

Einde jaar 1

70	Omzet aan 493000 Over te dragen opbrengsten		
----	---	--	--

Jaar 2

493000	Over te dragen opbrengsten aan 70 Omzet		
--------	--	--	--

Bij de schenker/ koper

Einde jaar 1

490000	Over te dragen kosten aan 643 Andere bedrijfskosten		
--------	--	--	--

Jaar 2

643	Andere bedrijfskosten aan 490 Over te dragen kosten		
-----	--	--	--

B. Financiële lening – Lending-based crowdfunding

Hierbij wordt een leningsovereenkomst opgesteld (al dan niet vergoed door interest), meestal gecoördineerd door een platform³.

De boekhoudkundige verwerking is identiek aan die van een gewone lening.

Bij de begunstigde

Ontvangst van het bedrag

55	Kredietinstellingen aan 174 Schulden op meer dan één jaar – Overige leningen		
----	---	--	--

Jaarlijkse herclassificatie in functie van de looptijd

174	Overige leningen (+1 jaar) aan 424 Overige leningen (-1 jaar)		
-----	---	--	--

Jaarlijkse terugbetaling (en eventuele betaling van de interesten)

424 6500	Overige leningen (-1 jaar) Interesten aan 55 Kredietinstellingen		
-------------	--	--	--

³ G. LANTIN, "Crowdfunding: alternatief of aanvulling op klassieke financiering?", *Pacioli* nr. 410, 21 september – 4 oktober 2015.

Bij de investeerder

Betaling van het bedrag

291	Vorderingen op meer dan één jaar – Overige vorderingen aan 55 Kredietinstellingen
-----	---

Jaarlijkse herclassificatie in functie van de looptijd

416	Diverse vorderingen (-1 jaar) aan 291 Vorderingen op meer dan één jaar – Overige vorderingen
-----	---

Jaarlijkse terugbetaling (en eventuele betaling van de interesten)

55	Kredietinstellingen aan 416000 Diverse vorderin- gen (-1 jaar) 756 Diverse financiële opbrengsten
----	---

C. Financiële belegging

1. Invoice trading

Dit is een vorm van factoring waarbij een onderneming al haar handelsvorderingen of een deel ervan afstaat aan de investeerder (factor). Deze vordering is een individueel effect en niet-gestandaardiseerd. De factor heeft geen enkele mogelijkheid om de factuur terug te sturen naar de begunstigde onderneming in geval van niet-betaling door de debiteur. De factor ontvangt een fee van de begunstigde onderneming als vergoeding voor zijn prestaties (onder andere het risico dat genomen is om de vordering op te halen). Deze fee is aan btw onderworpen. De overdracht van de handelsvorderingen aan de factor wordt als volgt geboekt:

Bij de begunstigde

Afsluiting van verkopen waarbij vorderingen op de klanten ontstaan

400000	Klanten aan 70 Omzet aan 451 Te betalen btw
--------	---

Overdracht van de vorderingen aan de investeerders

550	Kredietinstelling
6500	Interesten (fee)
411	Terug te vorderen btw (op fee) aan 400 Klanten

Voor het overige wordt er verwezen naar het CBN-advies 2011/23 over de boekhoudkundige verwerking van factoringovereenkomsten⁴.

2. Profit-sharing-based crowdfunding / Royalty crowdfunding

In dit geval verwerft de investeerder tegen de betaling van een bepaalde prijs een immaterieel roerend goed. De vergoeding bestaat uit een deel van de toekomstige winst die het gefinancierde project zal opleveren. Deze vorm van crowdfunding wordt over het algemeen gebruikt bij artistieke projecten. De artiest draagt dan de vermogensrechten op het gefinancierde kunstwerk over aan de investeerders.

Bij de investeerder worden de betaalde bedragen geboekt op een rekening 21 *Immateriële vaste activa* voor kunstwerken, of op een rekening 28 *Financiële vaste activa* voor bedrijfsprojecten.

Bij de begunstigde moeten de ontvangen bedragen aan de passiefzijde geboekt worden op rekening *Inbreng buiten kapitaal*, ongeacht de aard van het project.

2.1. Betaling van de prijs

Bij de begunstigde

550	Kredietinstelling aan 1109 Beschikbare inbreng buiten kapitaal ^{5 6}
-----	---

Bij de investeerder

2100/2800	Immateriële/financiële vaste activa aan 55 Kredietinstellingen
-----------	---

4 CBN-advies 2011/23 – Boekhoudkundige verwerking van factoringovereenkomsten.

5 De Commissie benadrukt dat uitgiftepremies niet meer bestaan voor kapitaallose vennootschappen ingevolge de inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV). Het nieuwe KB/WVV vervangt rekening 11 Uitgiftepremies door de volgende rekeningen:
11 Inbreng buiten kapitaal
110 Beschikbare inbreng buiten kapitaal
1100 Uitgiftepremie
1109 Andere
111 Onbeschikbare inbreng buiten kapitaal
1110 Uitgiftepremie
1109 Andere
De nieuwe wetgeving is op 1 mei 2019 in werking getreden. Voor vennootschappen, (i)vzw's en stichtingen die bij de inwerkingtreding van de wet al bestonden, is het WVV voor het eerst van toepassing op 1 januari 2020. Zij kunnen echter vrijwillig beslissen om de bepalingen al vóór 1 januari 2020 toe te passen (ten vroegste op 1 mei 2019).

6 In geval van onbeschikbare inbreng moet rekening 1119 *Onbeschikbare inbreng buiten kapitaal – Andere* worden gebruikt.

2.2. Betaling van de opbrengst gegenereerd door het werk

Bij de begunstigde

61	Diensten en diverse goederen aan 55 Kredietinstellingen – Rekening-courant		
----	--	--	--

Bij de investeerder

55	Kredietinstellingen – Rekening- courant aan 74 Andere bedrijfskosten		
----	--	--	--

NB. De overeenkomst kan bepalen dat de overdracht van vermogensrechten geregeld wordt voor bepaalde of onbepaalde duur, voor vaste of variabele bedragen. Bij de investeerder worden de immateriële vaste activa onderworpen aan een afschrijving⁷ en de financiële vaste activa aan een waardevermindering⁸.

3. Investment crowdfunding (Equity-based / Security-based crowdfunding)

In dit geval investeert het publiek in een onderneming in ruil voor aandelen⁹, winstbewijzen of obligaties. Dit model is vrijwel uitsluitend van toepassing op bedrijfsfinanciering, naar aanleiding van de oprichting van een onderneming of een latere kapitaalverhoging.

De aldus ingezamelde gelden worden als kapitaal (met of zonder uitgiftepremies) of als schuld opgenomen in de jaarrekening.

Het onderstaande voorbeeld gaat over een kapitaalvennootschap. In het geval van een kapitaallose vennootschap moeten de rekeningen 110 en 111 *Beschikbare/onbeschikbare inbreng* buiten kapitaal worden gebruikt in plaats van rekening 100 *Geplaatst kapitaal*.

3.1. Uitgifte van aandelen a pari

a) Volstorting

Bij de begunstigde

55	Kredietinstellingen aan 100 Geplaatst kapitaal		
----	---	--	--

⁷ Artikel 3:39 KB/WVV.

⁸ Artikel 3:44 KB/WVV.

⁹ Opm. investeerders zullen in de meeste gevallen onrechtstreeks investeren in de vennootschap die op zoek is naar financiering. De emittent van de aandelen is immers een investeringsvennootschap die de winst van de crowdfundingcampagne zal gebruiken om te investeren in aandelen van de vennootschap.

Bij de investeerder

510	Aandelen aan 55 Kredietinstellingen		
-----	--	--	--

b) Gedeeltelijke volstorting

Bij de begunstigde

101	Niet-opgevraagd kapitaal (-)		
55	Kredietinstelling aan 100 Geplaatst kapitaal		

Bij de investeerder

510	Aandelen aan 511 Aandelen – Niet-opge- vraagde bedragen (-) aan 55 Kredietinstellingen		
-----	---	--	--

3.2. Uitgifte van aandelen boven pari

Bij de investeerder zijn de boekingen dezelfde als voor 3.1.

Bij de begunstigde worden de bedragen boven pari geboekt op rekening 11 *Uitgiftepremies*¹⁰.

3.3. Uitgifte van obligaties

Bij de begunstigde

55	Kredietinstellingen aan 171 Obligatieleningen		
----	--	--	--

Bij de investeerder

52	Vastrentende effecten aan 55 Kredietinstellingen		
----	---	--	--

4. Participatory notes

Met dit type financiering investeert het publiek in een onderneming (de onderliggende onderneming) door middel van kapitaal¹¹ (in ruil voor aandelen) of door op onrechtstreekse wijze via een crowdfundingplatform in te schrijven op obligaties. Het platform biedt een dienst aan waarbij investeerders in contact worden gebracht met ondernemingen die op zoek zijn naar middelen.

Participatory notes zijn schuldbewijzen die door het platform worden uitgegeven. Deze financiële instrumenten leveren een rendement op dat in de buurt ligt van het rendement van de onderliggende aandelen.

¹⁰ De uitgiftepremie moet steeds worden volgestort.

¹¹ Opm. bij een investering in kapitaal brengen de notes geen stemrecht met zich voor hun houders aangezien enkel het platform aandeelhouder wordt van de onderliggende vennootschap.

Het rendement van de notes wordt bepaald door het rendement van de lening of van de participatie in de onderliggende onderneming. Hun duur hangt af van het moment waarop de onderliggende aandelen opnieuw zullen worden verkocht door het crowdfundingplatform (of van het moment van de terugbetaling van de onderliggende lening).

Voorbeeld 1 : Aandelen

Bij het platform

Werving van middelen bij investeerders

55	Kredietinstellingen	10.000	
	aan 489 Andere diverse schulde		10.000

Inbreng van middelen bij de onderliggende onderneming

489	Andere diverse schulden	10.000	
	aan 55 Kredietinstellingen		9.700
	70 Omzet		300

072	In bewaring gekregen goederen en waarden van derden	9.700	
	aan 073 Committenten en deponenten van goederen en waarden		9.700

Bij de onderliggende onderneming

5500	Kredietinstellingen	9.700	
	aan 100 Geplaatst kapitaal		9.700

Bij de investeerder

284	Andere aandelen	10.000	
	aan 55 Kredietinstellingen		10.000

Voorbeeld 2 : Obligaties

Een startende onderneming beslist financiering te zoeken via een crowdfundingplatform. De operatie verloopt via de uitgifte van obligaties.

- Nominale waarde van 100 euro, met maximaal 5.000 euro per investeerder
- Gewenste minimumfinanciering: 200.000 euro
- Gewenste maximumfinanciering: 350.000 euro

- Interesten: afhankelijk van de onderliggende investering
- Looptijd van 5 jaar met jaarlijkse terugbetaling
- Kosten bedragen 5% van het opgehaalde totaalbedrag (indien het minimumbedrag is bereikt)

Bij het platform

Werving van middelen bij investeerders

55	Kredietinstellingen	275.000	
	aan 489 Andere diverse schulden		275.000

Overdracht van fondsen aan de onderneming

489	Andere diverse schulden	275.000	
	aan 55 Kredietinstellingen - Rekening-courant		261.250
	aan 70 Omzet		13.750

Bij de onderneming

55	Kredietinstellingen	261.250	
200/65	Oprichtingskosten/ Financiële kosten	13.750	
	aan 171 Obligatieleningen		275.000

Bij de investeerders

291	Overige vorderingen	275.000	
	aan 55 Kredietinstellingen		275.000

Pascal CELEN, Bedrijfsrevisor
Christian ALLEMAND, Accountant-belastingconsulent